

F. Kanclerz

Park etnograficzny w Rydze

Ochrona Zabytków 10/3 (38), 220

1957

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Innego rodzaju osiągnięciem dr Corwina, a które bezpośrednio zainteresowało archeologów i muzealników, było rozwinięcie i udoskonalenie metody elektrolitycznego odnawiania starych skorodowanych brązów.

Drogą licznych doświadczeń dr Corwin zbadał, że wodorotlenek sodu używany przedtem jako elektrolit przy oczyszczaniu brązów pozostawiał ślady cyny w porach odnawianego przedmiotu. Powodowało to nie tylko zmatowienie powierzchni, ale działało również szkodliwie — gdyż cząstki te absorbowwały korozyjne związki i powodowały następną korozję.

Przeprowadzane próby przekonały dr Corwina, że po alkalicznym odczyszczeniu brązu, kilkakrotnie powtarzana elektroliza przy użyciu kwasu siarczanego jako elektrolitu usuwała te pozostałości i znacznie poprawiała zewnętrzny wygląd zabytku.

Ostateczne wykończenie konserwacji w elektrolicie z kwasu fosforowego, dwutlenku dwuetylowego (dioxana) i wody dodawało metalowi blasku i uodporniało go na grożącą mu w przyszłości korozję. Poza tym metoda ta skracala czas oczyszczania do 15 minut i eliminowała uciążliwe prace ręczne przy odnawianiu.

J. Straszewska

PARK ETNOGRAFICZNY W RYDZE *

Na przedmieściu Rygi, nad brzegiem jeziora Jugla, leży park etnograficzny założony w 1924 r., w którym znajdują się zabytki łotewskiego budownictwa drewnianego. Organizacją tego parku zabytków etnograficznych, czyli „skansenu” ryskiego zajmowali się historycy i etnografowie, którzy po opracowaniu programu oraz planu rozmieszczenia obiektów rozpoczęli w r. 1928 przenoszenie zabytków. Obecnie na obszarze o powierzchni 75 ha rozmieszczonych jest 37 zabytków budownictwa oraz kilka innych. Skansen ten leży nad brzegiem jeziora, co było koniecznością z uwagi na to, że Łotwa leży nad morzem, a więc środki utrzymania dużej części mieszkańców związane są z gospodarką wodną. Teren muzeum pokryty jest skupiskami sosny, nie licząc sadów i ogrodów, urządzonych przy zagrodach. Skansen jest połączony ze śródmieściem Rygi bezpośrednią drogą.

Otwarcie skansenu nastąpiło dopiero w 1932 r. (po 8 latach przygotowań), po całkowitym zorga-

nizowaniu i zazielenieniu terenu. Przeniesiono tu najpierw budowle bogatsze. Po 1939 r. ilość zabytków w skansenie powiększono do obecnej liczby, uzupełniając ją przykładami uboższych domów, zamieszkiwanych przez biedotę wiejską. Osiągnięto w ten sposób zestawienie architektonicznych obrazów ekonomicznego różnicowania ludności wsi łotewskiej.

Budowle w skansenie zgrupowano — zgodnie z istniejącymi regionami etnograficznymi i geograficznymi Łotwy — w czterech zestawach: kurlandzkim, semgalskim, łatgalskim i liwońskim (ten ostatni region jest w skansenie najliczniej reprezentowany). Przy wejściu do skansenu ustawiono odrębną zespół zabytków, stosunkowo luźno związanych z etnograficznymi regionami jak np. karczma dworska, zegar słoneczny, czy kamienie graniczne.

Budowle skansenu zostały przeniesione w całości z niewielkimi uzupełnieniami części zniszczonych na pierwotnym miejscu, jak np. podwalin, krc-kwi itp. W studniach niektóre cembrowiny są zrekonstruowane, natomiast żurawie są autentyczne. Wnętrza domów wypełniono sprzętami i oryginalnymi narzędziami, obrazującymi poziom kulturalny i rodzaj zajęć ich mieszkańców. Ekspozycja wewnątrz jest wybitnie naturalistyczna, np. w izbie mieszkalnej stół jest nakryty obrusem z ustawionymi na nim naczyniami i przyborami do jedzenia.

Układy zagród i rozmieszczenie poszczególnych budynków skomponowano zgodnie z tradycjami danego regionu oraz z naturalnymi warunkami terenu muzealnego, bez specjalnego opracowania „małej urbanistyki”. Poza główną drogą typu osiedlowego swobodnie poprowadzone drożki i ścieżynki łączą poszczególne siedliska a nawet oddzielnie stojące budynki jak np. szopa na sieci nad brzegiem jeziora itp. Podwórza zarasta trawa, zadrzewienie jest odpowiednio przystosowane do uzupełnienia krajobrazu architektonicznego. Poszczególne zagrody oddzielone są od drogi charakterystycznymi plotkami z żerdzi czy też plecionki chruścianej. Całość skansenu posiada charakter bardzo naturalny i właściwie oddziałujący na widza, chociaż z jednej zagrody widać drugą.

Każdy obiekt w muzeum ma umieszczoną przy wejściu lub na przedniej ścianie (np. studnia czy ul) trwałą tabliczkę z numerem inwentarзовym oraz drugą ze zwięzłym opisem danego obiektu. Brak natomiast na terenie skansenu naukowej pracowni etnograficznej.

F. Kanclerz

Oświadczenie

W związku z wydaną w 1955 r. książką dra Zygmunta Świechowskiego pt. „Architektura na Śląsku do połowy XIII w.” po uzyskaniu wyjaśnień autora książki oświadczamy, że zamieszczone plany Katedry Wrocławskiej (rys. 424—426) zostały zreprodukowane na podstawie dokumentacji odbudowy Katedry, wykonanej przez arch. Marcina Bukowskiego, a nie — jak mylnie podano — na podstawie Burgemeistra.

Wydawnictwo
„Budownictwo i Architektura”

Warszawa dn. 1 VI. 56 r.